

На основу члана 18. став 1. тачка 3. и члана 58а став 3. Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – одлука УС), гувернер Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У

О УПРАВЉАЊУ ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ ПРЕКО АГЕНТА БАНКЕ

1. Овом одлуком уређује се начин управљања токовима готовине преко агента банке, а нарочито послови у вези са управљањем токовима готовине које агент може да обавља у име банке и услови које агент мора да испуњава за обављање тих послова.

2. Под агентом, у смислу ове одлуке, подразумевају се банка или привредно друштво који испуњавају услове утврђене овом одлуком и с којима је друга банка закључила уговор о обављању послова агента (у даљем тексту: уговор).

3. Агент може обављати следеће послове у вези са управљањем токовима готовине (у даљем тексту: послови с готовином):

1) обраду новчаница и кованог новца (у даљем тексту: готов новац) преузетих од банке – провера аутентичности, утврђивање бројне тачности и сортирање;

2) паковање обрађеног готовог новца;

3) смештај и одлагање готовог новца који је предмет обраде.

Агент може сместити и одложити готов новац најдуже пет радних дана од дана преузимања тог новца, осим у случају смештаја и одлагања готовог новца који је неподобан за оптицај, када се овај рок може продужити до испуњења услова за минималну уплату готовог новца (формирање минималног паковања) утврђених одлуком којом се уређује управљање токовима готовине (у даљем тексту: Одлука).

Агент који је банка, поред послова из става 1. ове тачке, може обављати и послове чувања готовог новца.

4. Банка која испуњава прописане услове о техничкој, односно технолошкој и кадровској оспособљености може као агент обављати послове с готовином под условом да с другом банком закључи уговор.

Привредно друштво може као агент обављати послове с готовином ако банка процени да ово друштво испуњава прописане услове о техничкој, односно технолошкој, организационој и кадровској оспособљености, као и ако процени да она може адекватно управљати ризицима којима би била изложена услед поверавања том друштву обављања послова с готовином.

Банка може закључити уговор с привредним друштвом из става 2. ове тачке тек након што ово друштво на рачун те банке положи депозит у износу 150.000 евра у динарској противвредности према средњем курсу Народне банке Србије на дан уплате.

Депозит из става 3. ове тачке представља обезбеђење за извршење уговора и привредно друштво је дужно да обезбеди да овај депозит све време трајања уговора буде у висини која није мања од износа из те тачке.

5. Банка или привредно друштво који намеравају да обављају послове агента подносе банци писмени захтев у коме наводе послове с готовином које намеравају да обављају, као и понуду за закључење уговора.

Привредно друштво које намерава да обавља послове агента – уз захтев и понуду из става 1. ове тачке прилаже следећу документацију:

- 1) решење о упису у регистар привредних субјеката;
- 2) доказе да располаже техничком и технолошком инфраструктуром која му омогућава обављање послова с готовином, и то:

- извештај Народне банке Србије о провери рада машине за руковање новчаницама и/или машине за обраду кованог новца (у даљем тексту: машина), који садржи позитивно мишљење о раду машине, односно обавештење о томе да се машина коју намерава да користи налази на листи типова машина која је утврђена Одлуком,

- изјаву одговорног лица привредног друштва да просторије у којима ће се обављати послови с готовином испуњавају услове из тачке 8. ове одлуке, са одговарајућим доказима (атест, пројектна документација и сл.);

- 3) доказ о основу коришћења пословног простора за обављање послова с готовином (доказ о својини над пословним простором, односно уговор о закупу или други одговарајући доказ да ће пословни простор најмање наредних годину дана користити за обављање послова с готовином);

- 4) доказ, не старији од шест месеци, да директор привредног друштва и запослени који ће непосредно обављати послове с готовином нису правноснажно осуђивани за кривично дело на безусловну казну

затвора у трајању дужем од шест месеци или за кривично дело које их чини неподобним за обављање послова с готовином;

5) доказ о кадровској оспособљености, тј. извештај Народне банке Србије о спроведеној обуци за обављање послова обраде готовог новца за запослене који ће непосредно обављати послове с готовином;

6) извод из акта о унутрашњој организацији који се односи на обављање послова с готовином;

7) интерне акте који се односе на процедуре рада у вези с пословима с готовином и на безбедност.

Банка која намерава да обавља послове с готовином – уз захтев и понуду из става 1. ове тачке прилаже документацију из става 2. одредбе под 2), 3), 5) и 7) ове тачке.

6. Уговором се нарочито уређују послови с готовином које агент обавља за банку, начин обављања послова с готовином, накнада за обављање ових послова и друга права, обавезе и одговорности агента и банке, као и рок на који се уговор закључује.

Банка је дужна да, након закључења уговора, а најкасније наредног радног дана, Народној банци Србије достави копију уговора, као и обавештење о закљученом уговору у електронској форми.

Уз уговор и обавештење из става 2. ове тачке, банка је дужна да Народној банци Србије достави и доказ да је агент успоставио комуникациону линију, те да је оспособљен да у складу с тачком 14. ове одлуке води евиденцију о примљеном, обрађеном и предатом готовом новцу, као и податке о готовом новцу примљеном на чување.

У случају измене одредаба уговора, банка је дужна да Народној банци Србије достави копију анекса уговора, као и обавештење о закљученом анексу уговора у електронској форми, а у случају престанка важења уговора дужна је да јој достави обавештење о овом престанку у електронској форми – најкасније наредног радног дана од дана измене, односно престанка важења.

Садржина обавештења из ст. 2. и 4. ове тачке утврђена је упутством којим се уређује електронска размена података између банака и Народне банке Србије у вези с трезорским пословима.

У случају прекида рада система за електронску размену података, банка је дужна да обавештења из става 5. ове тачке достави у писменој форми, а та обавештења нарочито садрже следеће податке:

– обавештење о закљученом уговору: пословно име и седиште агента, заводни број уговора, датум закључења уговора, врсту послова који се поверавају агенту, списак организационих јединица агента у којима се обављају послови који су предмет уговора и рок на који се уговор закључује, ако је тај рок уговорен;

– обавештење о закљученом анексу уговора: пословно име и седиште агента, заводни број анекса уговора, датум закључења анекса уговора, заводни број уговора на који се анекс односи, као и податке о врсти послова који се поверавају агенту, списак организационих јединица агента у којима се обављају послови који су предмет уговора и рок на који се уговор закључује, ако је тај рок измењен, односно ако се ти подаци мењају анексом уговора;

– обавештење о престанку важења уговора: пословно име и седиште агента, заводни број уговора и датум престанка важења уговора.

Обавештење у писменој форми мора бити оверено печатом и мора га потписати одговорно лице банке.

7. Агент је дужан да, одмах након закључења уговора, а пре него што почне да обавља послове с готовином – закључи уговор о осигурању винкулиран у корист банке, чије трајање и период покрића нису краћи од рока на који је закључен уговор и који обухвата ризике од свих врста штете које за банку могу настати у вези са обављањем послова с готовином.

8. Агент је дужан да готов новац обрађује у посебној просторији – бројачници, која од осталог пословног простора мора бити одвојена преградама од чврстог и пуног материјала, с вратима која се закључавају.

Агент је дужан да готов новац смешта и одлаже, односно чува у специјалној просторији – трезору, односно у каси.

Под трезором из става 2. ове тачке подразумева се специјална просторија изграђена од челика, бетона или другог чврстог материјала, с трезорским вратима с најмање две браве с два различита кључа, при чему за сваки кључ мора постојати најмање један резервни кључ.

Под касом из става 2. ове тачке подразумева се простор заштићен од провале, чији је најмање један унутрашњи зид дугачак један метар или мање, израђен од челика или другог чврстог материјала, с вратима с најмање две браве с припадајућим кључевима, при чему за сваки кључ мора постојати најмање један резервни кључ.

Кључем из ст. 3. и 4. ове тачке сматра се и шифра.

Просторије у којима се готов новац обрађује, пакује, смешта и одлаже, односно чува морају се налазити у простору у коме је кретање ограничено и у коме постоји непрестана контрола приступа (рестриктивни – штићени простор).

Просторије из става 6. ове тачке морају бити обезбеђене сигурносним системима и мерама заштите које подразумевају непрекидни видео-надзор са записом, алармни систем, сензоре за правовремену дојаву пожара, систем за контролу ограниченог приступа, даноноћно физичко обезбеђење и сл.

Агент је дужан да запис видео-надзора из става 7. ове тачке чува најмање 30 дана.

9. Агент је дужан да готов новац обрађује на начин утврђен Одлуком, као и у складу с минималним стандардима за аутоматску проверу подобности новчаница за оптицај који су утврђени Одлуком.

Агент је дужан да новчанице обрађује на машини за обраду новчаница којом се проверавају аутентичност и физичке особине новчаница (BPM), а обраду кованог новца на машини за обраду кованог новца (CPM) – при чему и једна и друга машина морају испуњавати опште техничке захтеве утврђене Одлуком.

10. Изузетно од тачке 9. ове одлуке, у случајевима настанка ванредних околности (квар машине, нестанак електричне енергије и сл.), агент може и ручно обрађивати готов новац, у складу с минималним стандардима за ручну проверу подобности новчаница за оптицај који су утврђени Одлуком. На овај начин не може бити обрађено више од 10% укупне количине готовог новца обрађене у текућој години.

11. Агент је дужан да у поступку обраде готовог новца користи само машину за коју је прибавио извештај Народне банке Србије с позитивним мишљењем о раду те машине, у складу са Одлуком, односно машину која је на листи типова машина која је утврђена Одлуком.

Народна банка Србије проверава рад машина на основу захтева привредног друштва или банке који намеравају да обављају послове агента, као и на захтев агента, произвођача или овлашћеног заступника за продају, односно дистрибутера тих машина за територију Републике Србије (у даљем тексту: подносилац захтева). Овај захтев се доставља у

електронској форми, а може се доставити и у писменој форми у случају прекида рада система за електронску размену података, односно у случају немогућности електронског слања. Садржина захтева у електронској форми утврђена је упутством из тачке 6. став 5. ове одлуке, а садржина и форма захтева у писменој форми утврђене су у Прилогу 1. Захтев у писменој форми мора бити оверен печатом и мора га потписати одговорно лице подносиоца захтева.

Уз захтев из става 2. ове тачке, подносилац захтева доставља одговарајућу документацију (упутство за употребу, техничку документацију која се односи на рад машине и др.).

12. За обављање послова обраде готовог новца агент је дужан да располаже обученим (квалификованим) кадром.

Обуку за обављање послова обраде готовог новца за запослене који ће непосредно обављати послове с готовином врши Народна банка Србије – на основу посебног захтева агента, односно привредног друштва или банке који намеравају да обављају послове агента (у даљем тексту: подносилац посебног захтева). Овај захтев се доставља у електронској форми, а може се доставити и у писменој форми у случају прекида рада система за електронску размену података, односно у случају немогућности електронског слања. Садржина захтева у електронској форми утврђена је упутством из тачке 6. став 5. ове одлуке, а садржина и форма захтева у писменој форми утврђене су у Прилогу 2. Захтев у писменој форми мора бити оверен печатом и мора га потписати одговорно лице подносиоца посебног захтева.

Извештај о спроведеној обуци из ове тачке Народна банка Србије израђује и доставља подносиоцу посебног захтева.

13. Агент је дужан да готов новац обрађује према редоследу његовог преузимања од банке, о чему је дужан да води евиденцију, и то по свакој банци.

Евиденција из става 1. ове тачке нарочито садржи редни број, пословно име и седиште банке, датум преузимања, износ по апоенској структури и датум обраде.

Преузети готов новац и обрађени готов новац агент је дужан да смешта и одлаже у трезору, по свакој банци.

Ако је агент банка којој је уговорима поверено и обављање послова чувања готовог новца – дужан је да готов новац у трезору чува по свакој банци.

14. Агент је дужан да евиденцију о примљеном, обрађеном и предатом готовом новцу води по свакој банци, и то на начин који омогућава Народној банци Србије да, користећи успостављене комуникационе линије, у реалном времену приступи овој евиденцији.

Агент је дужан да, на основу евиденције из става 1. ове тачке, израђује и Народној банци Србије доставља извештај о обрађеном готовом новцу, за сваку банку, и то најкасније 10. у месецу за претходни месец. Овај извештај се доставља у електронској форми, односно у писменој форми у случају прекида рада система за електронску размену података, односно у случају немогућности електронског слања. Садржина овог извештаја у електронској форми утврђена је упутством из тачке 6. став 5. ове одлуке, а садржина и форма тог извештаја у писменој форми утврђене су у Прилогу 3. Овај извештај у писменој форми мора бити оверен печатом и мора га потписати одговорно лице агента.

Ако је агент банка која обавља послове чувања готовог новца, дужан је да, на основу евиденције из става 1. ове тачке, израђује и Народној банци Србије доставља и извештај о готовом новцу примљеном на чување, за сваку банку, и то најкасније 10. у месецу за претходни месец. Овај извештај нарочито садржи врсту новца, почетно стање и стање на крају периода, као и датум пријема/предаје, при чему се ти подаци исказују у броју комада по апоену. Овај извештај се доставља у електронској форми, односно у писменој форми у случају прекида рада система за електронску размену података. Садржина тог извештаја у електронској форми утврђена је упутством из тачке 6. став 5. ове одлуке. Овај извештај у писменој форми мора бити оверен печатом и мора га потписати одговорно лице агента.

Агент је дужан да податке о примљеном, обрађеном и предатом готовом новцу, као и податке о готовом новцу примљеном на чување, чува најмање годину дана од дана њиховог настанка, у облику погодном за доказивање.

15. Агент може преузети готов новац само од банке и, након извршене обраде готовог новца, дужан је да обрађени готов новац преда искључиво оној банци од које је преузео необрађени готов новац.

Изузетно од става 1. ове тачке, агент може готов новац предавати Народној банци Србије и преузимати га од ње, и то искључиво као овлашћено лице банке, на начин утврђен Одлуком.

16. Агент је дужан да све време док обавља послове с готовином испуњава услове из ове одлуке.

17. Банка је дужна да обезбеди да агент банци и Народној банци Србије омогући благовремен и неограничен увид у документацију, пословне књиге и податке, као и проверу начина извршавања послова с готовином који су му поверени.

Банка је одговорна за све поступке агента и за сваки његов пропуст у вези са обављањем послова с готовином који су му поверени.

18. Одредбе Одлуке које се односе на накнадну проверу рада машина и на проверу начина обављања послова управљања токовима готовине код банке – односе се и на проверу начина обављања послова с готовином које банка обавља преко агента у складу са овом одлуком.

Ако банка због пропуста у раду агента не поступа у складу са Одлуком – Народна банка Србије може јој наложити да раскине уговор са агентом.

19. Накнаде за услуге из тач. 11. и 12. ове одлуке обрачунавају се и наплаћују у складу са одлуком којом се утврђује јединствена тарифа по којој Народна банка Србије наплаћује накнаду за извршене услуге.

20. Прилози из ове одлуке одштампани су уз ову одлуку и њен су саставни део.

21. Даном ступања на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о утврђивању послова платног промета у вези с готовином које може да обавља агент и о условима за обављање тих послова („Службени гласник РС“, бр. 115/2013).

22. Ова одлука објављује се у „Службеном гласнику РС“ и ступа на снагу 1. октобра 2015. године.

О. бр. 22
28. септембра 2015. године
Београд

Г у в е р н е р
Народне банке Србије
др Јоргованка Табаковић, с.р.